

KANCELARIA SENATU

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI I KORESPONDENCJI

Warszawa, dnia 24 lipca 2018 r.

BADK.DPK.133.58.2018 WW

P9-25/18

Nr:23862	Data wpływu petycji 22 maja 2018 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 23 lipca 2018 r.

POMOC SPOŁECZNA

TEMAT

**WYŁĄCZENIE DODATKU PIEŁĘGNACYJNEGO
Z DOCHODU UPRAWNIAJĄCEGO DO ŚWIADCZEŃ**

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą wyłączenia dodatku pielęgnacyjnego z dochodu uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJĘ:

Autor petycji postuluje wprowadzić zmiany do ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w celu ustanowienia zasady o nieuwzględnianiu dodatku pielęgnacyjnego w wysokości dochodu uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej.

Według autora petycji, dodatek ten powinien być znacznie podwyższony, by można było pokryć koszty opieki, również w domu pomocy społecznej.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 ze zm.) określa m.in. zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń oraz zasady i tryb ich udzielania (art. 1).

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, która ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera osoby i rodziny w wysiłkach, zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ma za zadanie zapobiegać trudnym sytuacjom życiowym, przez podejmowanie działań dążących do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem (art. 2 ust. 1 i art. 3 ust. 1-2).

Ustawa w art. 6 definiuje m.in. dochód dziecka, do którego zalicza się kwotę renty wraz z dodatkiem dla sierot zupełnych, zasiłek pielęgnacyjny, dodatek pielęgnacyjny, otrzymywane alimenty oraz kwotę odpowiadającą dochodom uzyskiwanym z majątku dziecka; dochód na osobę w rodzinie, to dochód rodziny podzielony przez liczbę osób w rodzinie; dochód rodziny, to suma miesięcznych dochodów osób w rodzinie.

Na mocy art. 7 pkt. 1-15 pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom m.in. z powodu: ubóstwa, sieroctwa, niepełnosprawności, bezdomności, bezrobocia, długotrwałej lub ciężkiej choroby, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych.

Zgodnie z art. 8 ust. 1-4 prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (z zastrzeżeniem art. 40, art. 41, art. 53a i art. 91) przysługuje:

1) osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 634 zł, zwanej kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej,

2) osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kryterium dochodowego na osobę w rodzinie w kwocie 514 zł,

3) rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie (kryterium dochodowe rodziny) - przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wskazanych w art. 7 pkt 2-15 (np. niepełnosprawności) lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie takiej pomocy.

Rada gminy, w uchwale, może podwyższyć kwoty kryteriów dochodowych dla osoby samotnie gospodarującej i osoby w rodzinie, uprawniające do zasiłków okresowego i celowego.

Za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, pomniejszoną o:

1) podatek dochodowy od osób fizycznych,

2) składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach,

3) kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

Do dochodu, ustalonego jak wyżej, nie wlicza się:

1) jednorazowego pieniężnego świadczenia socjalnego,

2) zasiłku celowego,

3) pomocy materialnej socjalnej lub motywacyjnej z przepisów o systemie oświaty,

4) wartości świadczenia w naturze,

5) świadczenia dla osoby bezrobotnej z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z tytułu wykonywania prac społecznie użytecznych,

6) świadczenia i pomocy pieniężnej z ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych,

7) dochodu z powierzchni użytków rolnych poniżej 1 ha przeliczeniowego,

8) świadczenia wychowawczego z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz dodatku wychowawczego z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;

9) świadczenia pieniężnego, wskazanego w art. 8a ust. 1 ustawy o Karcie Polaka.

Kryteria dochodowe są weryfikowane co 3 lata, z uwzględnieniem wyniku badań prognozy interwencji socjalnej, której dokonuje Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej** (Dz. U. z 2015 r., poz. 1058) określa zweryfikowane kryteria dochodowe, kwoty świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej oraz kwotę dochodu z 1 ha przeliczeniowego.

Świadczeniami z pomocy społecznej są świadczenia pieniężne i niepieniężne.

Do świadczeń pieniężnych zalicza się:

- 1) zasiłek stały, okresowy, celowy i specjalny zasiłek celowy,
- 2) zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- 3) pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- 4) świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, posiadających status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone z ustawy o cudzoziemcach,
- 5) wynagrodzenie dla opiekuna z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd.

Świadczenia niepieniężne to m.in.: praca socjalna, bilet kredytowany, składki na ubezpieczenie zdrowotne i ubezpieczenia społeczne, sprawienie pogrzebu, pomoc rzeczowa, w tym na usamodzielnienie, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, posiłek, niezbędne ubranie, schronienie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy (art. 36).

Zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie samotnej i pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego odpowiednio dla osoby samotnie gospodarującej, oraz jeżeli dochód osoby pozostającej w rodzinie, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie (art. 37 ust. 1).

Zasiłek okresowy należy się w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego samotnie gospodarującemu, którego dochód jest niższy od kryterium osoby samotnie gospodarującej oraz rodziny, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny (art. 38 ust. 1).

W celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Osobom bezdomnym i innym

niemającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń zdrowotnych z ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na te świadczenia. Zasiłek może być przyznany w formie biletu kredytowanego. Może go otrzymać również osoba albo rodzina, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego i klęski żywiołowej lub ekologicznej, niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi (art. 39 i 40).

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osoba albo rodzina o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może otrzymać bezzwrotny specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej kryterium osoby samotnie gospodarującej lub rodziny oraz zasiłek okresowy i celowy lub pomoc rzeczową, pod warunkiem zwrotu części lub całości kwoty zasiłku lub wydatków na pomoc rzeczową (art. 41).

Wynagrodzenie za sprawowanie opieki wypłaca się w wysokości ustalonej przez sąd. Wynagrodzenie to obliczone w stosunku miesięcznym nie może przekraczać 1/10 przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku, ogłoszonego przez Prezesa GUS za okres poprzedzający dzień jego przyznania. Świadczenie to może być udzielone bez przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji administracyjnej (art. 53 a).

PRACE LEGISLACYJNE:

W Sejmie 29 grudnia 2016 r. złożono petycję indywidualną w sprawie zmiany ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w zakresie zasad obliczania dochodu uprawniającego do korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej (BKSP-145-173/17 zbieżna z prezentowaną). Komisja do Spraw Petycji 20 kwietnia 2017 r. rozpatrzyła petycję i nie uwzględniła żądania będącego przedmiotem petycji.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.) w art. 75 reguluje sprawy dotatku pielęgnacyjnego. Przysługuje on osobie uprawnionej do emerytury lub renty, uznanej za całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub która ukończyła 75 lat. Nie przysługuje emerytowi lub renciście przebywającym w zakładzie opiekuńczo-leczniczym lub w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym, chyba że przebywa poza placówką dłużej niż 2 tygodnie w miesiącu. Kwotę dodatku podwyższa się o wskaźnik waloryzacji od miesiąca, w którym przeprowadzana jest waloryzacja.

Na podstawie **Komunikatu Prezesa ZUS z dnia 20 lutego 2018 r.** (M. P. z 2018 r., poz. 216) w sprawie kwoty najniższej emerytury i renty, dodatku pielęgnacyjnego i dodatku

dla sierot zupełnych oraz kwot maksymalnych zmniejszeń emerytur i rent - od 1 marca 2018 r. dodatek pielęgnacyjny do emerytury i renty wynosi 215,84 zł miesięcznie.

Niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu (art. 12 ust. 1).

INFORMACJE DODATKOWE:

Rada Ministrów w rozporządzeniu z 11 lipca 2018 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń z pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1358) podwyższyła kryteria dochodowe - będą obowiązywać od 1 października 2018 r., dla:

- osoby samotnie gospodarującej - 701 zł,
- osoby w rodzinie - 528 zł.

Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 9 stycznia 2018 r. (sygn. akt I OSK 1673/17) wskazał, że na gruncie ustawy o pomocy społecznej pod pojęciem dochodu należy rozumieć wszystkie przychody bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, z wyłączeniem odliczeń i pomniejszeń enumeratywnie w nich wymienionych. NSA w uzasadnieniu podkreślił m.in., że katalog wyłączeń zawarty w art. 8 ust. 4 ma charakter zamknięty, a zatem niewymienione w nim przychody podlegają wliczeniu do dochodu branego pod uwagę przy ustalaniu wysokości świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Opolu w wyroku z dnia 20 marca 2018 r. (sygn. akt II SA/Op 43/18) stwierdził, że dodatek pielęgnacyjny wlicza się bezpośrednio do dochodu obliczanego na potrzeby ustawy o pomocy społecznej. W uzasadnieniu WSA wskazał m.in., że jeżeli osoba, znajduje się w trudnej sytuacji osobistej i zdrowotnej, to poza zasiłkiem stałym ustawa przewiduje również pomoc pieniężną w postaci zasiłku celowego i zasiłku celowego specjalnego, który w szczególnie uzasadnionych przypadkach, może być przyznany po przekroczeniu kryterium dochodowego.

OPRACOWAŁA

Wanda Wójtowicz

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz